

Hoofdstuk 8

Speuren

8.1 Inleiding

Dit hoofdstuk speuren bestaat uit een verzameling van eigen ervaringen en de informatie uit diverse boeken. De nadruk voor wat betreft de opbouw van een hond bij het speuren zal liggen bij de beschrijving van de methoden waar ik het meeste in geloof met het type hond dat ik graag zie in het IPO/VH africhtingsportprogramma. Dit wil niet zeggen dat andere methoden verkeerd zouden zijn. Er zijn vele wegen die naar Rome leiden. Het is juist de kunst die trainingsmethode te kiezen die het best past bij het karakter van de hond en het karakter en de ervaring van de geleider!

Het meest wordt er in de hondensport gesproken over het manwerk. Wat vaak niet doorzien wordt dat het speuren voor de geleider de meeste problemen met zich meebrengt. Dit komt omdat hier de tekortkomingen van de geleider snel boven water komen. Hondensport eist namelijk van een geleider veel concentratie, inzet en een gave om goed met honden om te kunnen gaan, dit met een goede begeleiding van een instructeur. Het ontbreken van deze eisen ziet men het eerste bij de speuractiviteiten! Niet geconcentreerd zijn tijdens het speuren kan nooit het maximale rendement uit de aanleg van de hond geven. Concentratie verlies kan vooral optreden als het speuren een periode goed gaat. Juist op dat moment treedt het gevaar op van slordig te werk gaan gedurende de speurtrainingen. De concentratie zal vooral gericht moeten zijn op het uitleggen van het spoor met zijn voorwerpen. Men behoort namelijk altijd exact te weten waar het spoor met zijn hoeken ligt en waar de voorwerpen liggen. Ook als het spoor niet zichtbaar is na het uitleggen. Immers weet men dit niet, dan kan men nooit goed beoordelen of de hond het spoor correct uitwerkt en dus ook niet corrigeren indien dat nodig mocht zijn. Het niet meer weten van

de ligging van het spoor en of de exacte locatie van de voorwerpen is vaak de bron van de slechte voortgang in de opbouw bij het speuren. Gezegd moet worden dat het exact terug vinden van het spoor met de voorwerpen men alleen door veel ervaring opdoen zich meester kan maken. Naast bovenstaande is tevens een enthousiaste uitstraling en “meedoen” met de hond zeer belangrijk. Verzuimt men een bepaalde periode in de genoemde “speurwetgevingen” dan zal de hond terugvallen in zijn prestatie. Baas en

hond moeten “scherp staan” bij het speuren.

Wat betreft het speuren en het type hond nog het volgende. In het boek van Swarovsky, “opvoeding”, blz 24 wordt het volgende beweerd. Honden die aanleg hebben om goed te speuren zijn die honden die ook zonder invloed van de geleider opvallend vaak hun neus

gebruiken, overal snuffelen en overal "hun neus in steken". Van karakter moeten zij zoveel mogelijk op een sanguinici lijken, waarbij een lichte neiging naar een flegmatici niet weg is. Cholericici worden zeker geen goede speurhonden. In de praktijk blijkt dit aardig te kloppen!!

In de komende tekst over het speuren zal ik niet heel diep ingaan op de theorie. In diverse boeken wordt hier al heel diep op ingegaan. Ik verwijs hiervoor in het bijzonder naar de theoretische achtergronden die zijn beschreven in de boeken Ruud Haak, "speuren", blz 9 e.v. en Ernst Stuchly, "Fährtenarbeit", blz 7 e.v.

8.2 Theorieën en proeven

Er zijn veel theorieën en proeven gepubliceerd betreffende het reukvermogen van de hond. De experimenten van de Berlijnse onderzoeker en politieluitenant Konrad Most zijn heden ten dage nog steeds erg veel van belang voor onze kennis van het speuren. Most deed zijn proeven al voor de eerste wereldoorlog m.b.v. een zweeftoestel, een sporenrad en een loopwagen met druppelkannen. Uitgebreide beschrijvingen van deze proeven zijn te vinden in Haak, "speuren", blz 129 e.v. Ondanks dat Most tijdens zijn zweefproeven lang niet alle mogelijkheden heeft uitgeprobeerd, worden door de meeste mensen zijn bevindingen toch aangehouden als zijnde de meest waarschijnlijke en de beste bewezen theorie. Uit de proeven van Most, in combinatie met die van andere (bijvoorbeeld die van Dr K. Zuschneid), zijn de volgende conclusies te trekken:

-Geur (= een gasvormige stof) ontstaan door bodembeschadigingen, beschadiging van micro-organismen en kapot getrapte planten, veroorzaakt door de spoorlegger tijdens het leggen van het spoor, zijn de geuren waarop de hond zich hoofdzakelijk oriënteert.

-De persoonlijke geur van de spoorlegger voegt weinig toe aan het totale geurencomplex dat door de spoorlegger wordt veroorzaakt. Deze persoonlijke geur zou ook in verhouding tot de andere geuren tamelijk snel verdwenen zijn.

Ondanks dit feit zijn echter goed opgeleide honden prima in staat deze persoonlijke geur in het spoor vast te stellen. Over waarom dit zo belangrijk is zo dadelijk meer.

De persoonlijke menselijke geur die wordt toegevoegd aan het totale geurencomplex heeft verschillende oorsprongen. Als eerste heeft men te maken met een individuele menselijke geur die genetisch bepaald is. Ten tweede hebben we te maken met een stofwisselingscomponent die bepaald wordt door bijvoorbeeld het eetpatroon, stofwisselingsstoornissen, ziekte en medicijnen. Als derde heeft men een externe factor die gerelateerd is aan cosmetica, persoonlijke hygiëne, behandeling van huisziektes en dergelijke. Tenslotte heeft de aard en conditie van het schoeisel een invloed.

-Verleidingssporen kunnen door de hond onderscheiden worden van het oorspronkelijke zoekspoor als de sporen verschillen in leeftijd. Zijn sporen exact even oud en moet de hond dus de sporen uit elkaar houden op de persoonlijke geur. Niet goed opgeleide honden kunnen dan dus in de problemen komen. Indien er in dergelijke gevallen gebruik is gemaakt van een goede aanzet (plaats aan het begin van het spoor met veel geur) dan zijn er betere resultaten te bereiken.

Rudolf en Rudolfina Menzel hebben in 1930 een eenvoudige formule opgesteld voor de totale

geur van het spoor zoals deze door de spoorlegger wordt achtergelaten. Als we de **totale geur van het spoor** met S^0 aangeven, met **E** de daarin aanwezige **eigengeur van de spoorlegger**, met **P** de geur van de **kapot getrapte planten**, met **B** de **bodembeschadigingen** en met **I** de geur van het **impregneermiddel** van de schoenen en het zoolleer, dan is:

$$S^0 = K^1 * (E + P + B + I)$$

waarbij K^1 een van weersomstandigheden, luchtvochtigheid, bodemsoort etc. afhankelijke **constante** betekent.

Daar kun je aan toevoegen de formule van N. Johnson die betrekking heeft op het verloren gaan aan intensiteit van de geur op het spoor:

$$S^2 = S^0 - K^2 * t$$

Hierbij is S^2 de geurintensiteit nadat de tijd t verstrekken is. K^2 is een constante die wederom afhankelijk is van weersomstandigheden, luchtvochtigheid, bodemsoort etc.

Deze twee formules samen geeft dan dus:

$$S^2 = K^1 * (E + P + B + I) - K^2 * t$$

Naast de meest aannemelijke “Most”-theorie zijn er nog andere wat afwijkende theorieën.

Echter deze theorieën berusten op een zeer groot aantal veronderstellingen en uitgangspunten die nog onvoldoende werden onderzocht om als waarheid aan te kunnen nemen. Ze zijn dus voorlopig af te doen als onvoldoende bewezen, ofschoon het voor iedere speurliefhebber uiteraard toch goed is er van op de hoogte te zijn. Zo geldt dit ook voor de in 1972 gepubliceerde theorie van de Amerikaan William G. Syrotuck, die beschreven wordt in Haak, "speuren", blz 139.

Er zou een apparaat bestaan dat het reukvermogen van een hond zou kunnen meten. Dit apparaat zou een **OLFACTOMETER** heten (zie Hesteren, "psychologie", blz 12).

8.3 Een les die getrokken kan worden uit deze theorie met betrekking tot voedsel op het

spoor

Grotendeels de meeste geleiders gebruiken bij het aanleren van het speuren voedsel. Ik ook. En ik denk dat daar niets mis mee is. Echter leert voorgaande theorie ons het nu volgende feit over het gebruik van voedsel op het spoor en is iets waarmee we wel degelijk rekening mee moeten houden!

Gebruik van voedsel op het spoor is van grote invloed op de spoorsamenstelling. Immers de geur van voer is zonder twijfel sterker dan die van bodembeschadigingen, kapot getrapte planten, impregneermiddel of de nog geringere menselijke geur. Het maakt daarbij niet uit of men een (onderbroken) sleepspoor maakt of brokjes op het spoor legt. Indien men het gebruik van voedsel niet snel afbouwt kan het volgende geschieden. De hond zal zich in eerste instantie gaan richten op de overheersende geur van voedsel, en wat later (bij een onderbroken voedselspoor) ook op de bodembeschadiging. De hond leert echter op deze wijze niet om de zwakke individuele menselijke geur van de spoorlegger uit het geurcomplex van het spoor te halen. De gevolgen zijn deze:

-De hond op deze wijze opgebouwd zal als gevolg van het niet kunnen waarnemen van de Individuele menselijke geur in zijn spoor zonder bedenkingen overgaan op verleidingssporen en mechanische sporen (bijvoorbeeld bandensporen van tractoren).

-Bovendien ontbreekt de verbinding tussen de geur van het spoor (geur van voer en bodembeschadiging) en de voorwerpen (met de geur van de spoorlegger). De voorwerpen hebben dus voor de hond geen betekenis en worden daardoor gemakkelijker overlopen.

8.4 De conditie waarin de hond zich verkeert

-Speuren eist conditioneel veel van de hond. Iets wat vaak over het hoofd wordt gezien. Het aanleren van het speuren is niet alleen het aanleren wat wij van de hond verlangen maar ook geleidelijke opbouw van "speurconditie". Daarbij behoort het dus ook zo te zijn dat de hond lichamenlijk geen gebreken mag hebben. Enkele gebreken die van invloed zijn op de speurprestaties van de hond zal ik hier kort belichten.

-Beschadigt slijmvlies achter in de neus veroorzaakt bijvoorbeeld door een ontsteking of het opsnuiven van agressieve stoffen zoals ammoniak ontstaan uit natuurlijke meststoffen.

-Ontstekingen in het bovengebit van de hond verstoren het reukvermogen van de hond. Dit omdat hier achter de bovenhoektand het zogenaamde vomeronasale orgaan bevindt dat van belang is voor het goed kunnen reuken van de hond. Men neemt zelfs aan, dat de hond met dit orgaan kan ruiken onder het water. Ook het ontbreken van de bovenhoektand zou invloed hebben op het reukvermogen van de hond.

-De neusspiegel behoort glad en vochtig te zijn. Scheuren en sneden in de neusspiegel zijn pijnlijk voor de hond en zal invloed hebben bij het speuren.

-Honden kunnen een allergie hebben voor bijvoorbeeld graspollen. Je krijgt dan mogelijk een "hooikoorts" effect van veel niezen, veel helder vocht uit neusgaten en rode jeukende ogen.

-Ontstekingen van de neusholte hebben uiteraard ook invloed op het geurvermogen. Deze kunnen veroorzaakt zijn door bacteriën, virussen, schimmels of een allergie.

8.5 Aanleren van het speuren

Ik beperk me met het uitgangsprincipe dat er drie methoden zijn om een hond te leren speuren.

1)Dit kan met behulp van voedsel op het spoor.

Op deze methoden zal ik uitgebreid terugkomen daar deze methode mijn voorkeur geniet.

Of

2)Met een beloning op het eind van het spoor.

Deze methode houdt in dat men bij aanvang van de opbouw een klein spoortje weglegt en de hond zijn stimulans voor te gaan speuren vindt in het feit dat aan het einde van het spoor steeds een beloning voor hem legt. Deze beloning is dan het vinden van een balletje/botje etc.

De sporen worden langzaam steeds langer gemaakt.

Of

3)Men kan, in mijn ogen als alle laatste noodoplossing, een sleepspoor gaan gebruiken indien de hond totaal niet wilt gaan speuren.

Bij deze methoden sleept men bij het uitleggen van het spoor bijvoorbeeld een lap pens achter zich aan. Verder in de opbouw wordt de pens bij het uitleggen af en toe van de grond getild en tenslotte wordt de hulp van de pens helemaal weg gelaten.

Methode nummer één zal het uitgangsprincipe zijn van het vervolg van dit hoofdstuk.

8.6 Wanneer beginnen we met speuren?

Men kan met speuren gaan beginnen als de hond gewend is aan een leren halsbandje en er een goede "band" bestaat tussen geleider en hond. Bij leeftijd van 7 à 8 weken zou men dus aan kunnen vangen. Echter voor onervaren geleiders of geleiders die moeite hebben om met een pup te werken vind ik het geen goed idee om op deze leeftijd te beginnen. Zeker niet met de methode zoals ik die zo dadelijk ga beschrijven waarbij het "onbevangen corrigeren" om de hoek komt kijken. Bij het "onbevangen corrigeren" is zeker veel gevoel van de geleider nodig! Immers, zoals al bij de inleiding van dit hoofdstuk beschreven, is het speuren een zeer moeilijk onderdeel voor de geleider. Voor genoemde geleiders zal ik het advies willen geven een paar maanden langer te wachten. Vergeet niet, alles wat op een leeftijd van 7 weken mis gaat zit er goed fout geconditioneerd erin!

Echter voor diegene die menen een hond op deze leeftijd aan het speuren te kunnen krijgen zonder "druk" of "dwang" en in alle rust met veel geduld, zouden dit dan zeker moeten doen. Bechtold schrijft hierover in het boek Bechtold,"africhting",blz 22 het volgende. Succes is altijd

afhankelijk van de vrijwillige bereidheid van de hond en het is altijd verkeerd, om dit met dwang te willen proberen. Spoorzekerheid en spoorvastheid zijn eigenschappen die de hond met lange regelmatige oefening zelf ontwikkelt. De belangrijke hulp, die de geleider hem hierbij kan geven, is voor voldoende oefenmogelijkheden te zorgen. Het reukvermogen wordt al vroegtijdig ontwikkeld, met het africhten op het spoor kan dus al begonnen worden als de hond nog zeer jong is. Tot zover Bechtold.

Indien men de hond wil laten "opnemen" in plaats van het laten "verwijzen" van de voorwerpen (over opnemen of verwijzen zo dadelijk meer) en men wil geen voedsel gebruiken bij het aanleren van het speuren, dan kan men in de regel pas later met het speuren beginnen. Het "opnemen" (=apporteren) van voorwerpen op het spoor moet in dat geval van af het begin dat men aanvangt met het speuren, de hond goed worden aangeleerd. De hond moet dus eerst het apporteren op het appèltrainingsveld goed zijn aangeleerd.

De combinatie van het aanleren van speuren m.b.v. balletje/botje en het later leren verwijzen van de voorwerpen, geeft in de regel weinig problemen.

8.7 De keuze van opnemen of verwijzen?

Het laten opnemen van de voorwerpen op het spoor i.p.v. het verwijzen, kan voor de hond een grote beloning zijn tijdens het speuren, mits de hond daadwerkelijk zeer graag apporteert. Echter verliest men in de praktijk vaak punten omdat de hond wat knaagt op de voorwerpen, het voorwerp per ongeluk laat vallen etc.

Het risico van opnemen is dus groter dan bij het verwijzen.

Verwijzen is gemakkelijker aan te leren. Echter moet bij het verwijzen ook veel beloond worden. Het vinden en verwijzen van een voorwerp moet de geleider met zijn hond zeer enthousiast afwerken. D.w.z. veel aandacht aan het voorwerp besteden, wat o.a. kan door zelf ook aan het voorwerp te snuffelen en de voorwerpen te "ruilen" met voer. Een goede geleider kan van het verwijzen in de ogen van de hond een compleet "feest" maken.

Het nadeel van verwijzen blijft, dat de hond eerder de neiging heeft de voorwerpen te overlopen. Zeker als men het hiervoor genoemde "feest" achterwege laat en de hond erg sterk spoor gericht is.

8.8 De aanvang van de opbouw van de pup met toepassing van "onbevangen corrigeren"

Het aanleren van het speuren moet dus geschieden zonder "druk" of "dwang" en in alle rust met veel geduld. Men heeft echter hierbij het volgende probleem. Wat wij uiteindelijk moeten bereiken is dat de hond met veel drift speurt, echter niet van links naar rechts wil schieten over het spoor en een tempo van een rustige wandelgang aanhoudt. Echter "dwang" vanuit de geleider om dit te bereiken mag dus niet bij het aanleren. Wat we echter zullen zien bij een hondje met veel drift, en dat is toch dat genen waar we graag mee werken, is dat deze bij het speuren zeer snel zal beginnen te trekken aan de lijn. Om onze uiteindelijke doelstelling te bereiken en consequent te zijn in de opbouw moeten we hier dus gelijk op reageren. Echter een correctie in de ogen van de hond afkomstig van de geleider kan nu dus niet. Hoe het hondje dan te temperen in zijn tempo?

De methode die hiervoor bruikbaar is heb ik benoemd met de term “onbevange corrigeren”. Een correctie die de hond niet zal ervaren als zijnde afkomstig van de geleider maar uit het “niets”. De hond ervaart dat een te hoog tempo onplezierige ervaringen met zich mee brengt, rustig speuren geen onplezierige ervaringen brengt. Daar de geleider, in de ogen van de hond, hier verder geen

bemoeienissen mee heeft zal er geen “vermijden” t.o.v. geleider ontstaan en de hond heel het speuren zal ervaren als zijnde iets zonder “druk” of “dwang”. Van belang voor het slagen van het “onbevange corrigeren” is dat de hond nooit gecorrigeerd mag zijn door de geleider of ander persoon aan met een lijn. Het belang hiervan zal u zo dadelijk duidelijk worden als ik de methode verder uit een zet. Echter lijken mijn correcties met de lijn bij een pup van 7 weken volstrekt onnodig. Er zijn andere methoden om een pup iets duidelijk te maken.

Echter zullen deze correcties op latere leeftijd onvermijdelijk zijn. Op dat moment zal het begrip “onbevange corrigeren” dan ook langzaam zijn werking verliezen. Dit is echter op dat moment niet een zodanige ramp. De hond is ouder en zal correcties dus beter verdragen. Correcties vanuit de geleider zullen dan langzaam deel gaan uitmaken van de opleiding van de hond.

Echter d.m.v. “onbevange corrigeren” konden we starten met de zeer jonge hond zonder “vermijden” t.o.v. de geleider op te roepen en toch het gewenste gedrag af te dwingen bij de hond. En daar ging het om.

8.9 De start van de opbouw

Wat we nodig hebben voor onze eerste trainingen zijn:

- voedsel om op het spoor te leggen
- spuurpaaltje
- zeer klein halsbandje (bijvoorbeeld een kattenbandje)
- licht lijntje met een kleine musketon eraan
- klein doosje waarin een beetje voer past
- lapje om mee te kunnen spelen, later kan dit een balletje zijn

Als voedsel moet men iets kiezen wat zeer klein is en weinig geur heeft. Immers, de hond moet zo snel mogelijk een voetspoor gaan volgen, geen voerspoor en de hond moet ook niet uit gaan kijken naar grote stukken voer maar zijn neus gebruiken om zijn beloning te vinden.

Met doodgewone kleine puppybrokjes heb ik goede ervaringen. Voor de slechte eters zou men over kunnen gaan op hondenkoekjes, worst, kaas etc. Vis en anijs schijnen een bijzonder lekkernij voor de hond te zijn. Maar het nadeel van het gebruik van dit type voer heb ik zo even beschreven. Daarnaast moet men proberen te voorkomen dat er geur van het voer aan je handen komt. De hond kan dan bij het speuren heel snel de neiging hebben je handen te willen volgen vanwege de lekkere geur die er aan zit. Bij het uitleggen van het spoor zal men gebruik kunnen maken van plastic handschoenen die men dan voor het uitwerken van het spoor met de hond

uittrekt.

Duidelijk mag zijn dat men het beste kan gaan speuren als de hond honger heeft. Gedragsonderzoekers hebben ook vastgesteld dat de reukzin van de hond des te gericht en sterker wordt, naarmate deze naar voedsel verlangt.

We gaan ons spoor uitleggen. De hond zit hierbij bijvoorbeeld vast aan een paal en moet goed kunnen zien waar we mee bezig zijn.

Bij het aanleren van het speuren moet men de windrichting goed in het oog houden. Het aanleren moet men namelijk nooit tegen de windrichting in doen. De geur van het voedsel op het speur zal de hond dan tegemoet komen. Men moet overigens altijd proberen bij een jonge hond zo min mogelijk tegen de wind in te speuren, omdat anders de hond gestimuleerd wordt om met een "hoge" neus te gaan speuren. Ook lang gras stimuleert de hond te gaan speuren met een "hoge" neus. Op latere leeftijd, als de hond eenmaal goed speurt, moet men op windrichting en graslengte e.d. juist niet meer letten bij het uitleggen van het spoor. Echter wel rekening mee houden bij uitwerken van het spoor met de hond (zie verder in dit hoofdstuk de tekenschema's hierover uit het boek van Bechtold).

Ideaal is het om te beginnen met onze eerste speuractiviteiten op een weilandje met gras dat slechts enkele centimeters lang is. We steken het speurpaaltje links van ons in de grond en gaan nu een spoor uitleggen. Het spoor zal bestaan uit voetstappen die recht achterelkaar zullen liggen met een tussen ruimte tussen twee voetstappen van circa 20 centimeter. Je bent dus net een koorddanser. Men moet niet de structuur van de ondergrond te veel beschadigen. Houdt het spoor (=bodembeschadiging) vanaf het begin van de opbouw van het speuren zo realistisch mogelijk. Veel beschadiging van de ondergrond zal bovendien de hond uitnodigen te gaan zoeken met zijn ogen i.p.v. zijn neus. Voedsel wordt nu bij elke punt van een voetstap gelegd. Men moet voorkomen dat het voer wegzakt tussen het gras. Als de hond moet gaan wroeten om bij zijn voer

te kunnen komen zal dit de gewenste speuractiviteiten alleen maar verstoren. Het voedsel moet in één seconde "hapslik" weg zijn. In het begin eist het allemaal een beetje behendigheid. Let op dat het eerste voer niet bij het speurpaaltje ligt. De hond moet niet aangeleerd worden dat er voedsel ligt bij een speurpaaltje. Hiermee kan men de hond een ongewenst gedrag aanleren bij de aanzet. De hond moet leren dat hij moet gaan speuren bij de aanzet en niet

voer wordt aangewezen bij de aanzet. Dus het voedsel een halve tot één meter vóór of na het speurpaaltje leggen. Tevens zo snel mogelijk helemaal geen voedsel in de buurt van het speurpaaltje leggen. Het is ook goed om soms iemand anders zijn speurpaaltje te gebruiken. Het kan zijn dat de hond reageert als het speurpaaltje anders eruit ziet of anders ruikt dan normaal (bijv. bij examen of een wedstrijd). Hoewel dit volgens de reglementen geen punten aftrek mag

geven kan het toch een rommelige aanzet te weeg brengen. Het op latere leeftijd laten apporteren van het speurpaaltje nadat men gespeurd heeft, kan alleen maar slordigheden met zich mee brengen voor wat betreft het speuren zelf.

Terug naar het uitleggen van ons. Dat het spoor er uit ziet als zijnde uitgelegd door een koordanser moet men in verhouding brengen tot de grote van de hond. Immers het hondje is nog zo klein dat voetstappen naast elkaar een veel te breed spoor geeft t.o.v. de grote van de hond. Het hondje zal veel te veel gaan zwalken over het spoor. We willen hem juist leren in één rechte lijn te gaan. Ons eerste spoortje zal niet veel langer moeten zijn dan ongeveer 10 meter. Aan het einde van het spoor leggen wij een doosje weg met daarin een beetje voedsel. Om te voorkomen dat de hond het doosje te vroeg ziet liggen kunnen we het eventueel een beetje bedekken met wat gras. We stappen enkele passen voorbij het doosje door en gaan dan met een flinke boog van ons spoor vandaan richting onze hond.

Enkele meters voor het speurpaaltje maken we onze hond start klaar voor het gaan speuren. De hond heeft een zeer klein halsbandje (bijvoorbeeld een kattenbandje) om waaraan een licht lijntje m.b.v. een kleine musketon bevestigd is. Een speellapje zit in onze zak.

We doen het lijntje onder één van de voorpoten door gaan vlak achter onze hond staan met wat gespreide benen en buigen ons over onze hond. De hand aan de zijde dat de lijn onder de poot van de hond gaat gebruiken we om de lijn vast te houden. We brengen onze hond tot vlak voor het eerste voer en geven het commando ZOEK. Nu komt de techniek van het speuren m.b.v. het begrip “onbevanging corrigeren”. Een belangrijk punt hierbij is onze kromme lichaamshouding naar de grond, enthousiasme in onze stem te houden en zelf snuif geluiden te maken. N.B. wij zijn het alfa-dier, dat de hond zal volgen in zijn gedrag. Indien er een goede verstandhouding is tussen hond en geleider, dan zal de hond op deze gedragingen van de geleider reageren. Echter moet de hond leren/weten dat hij de speurspecialist is. De uitgangsregel bij de gehele opbouw bij het speuren is dus dat we nooit de hond aangeven welke **richting** het spoor gaat, hooguit, als dat echt nodig is, **waar** geur ligt.

Neemt de hond het spoor op dan belonen we zeer enthousiast met de stem en aaien hem tegelijkertijd rustig over de rug. Indien de hond omhoog komt met de kop, stopt met speuren of om wil gaan draaien, dan lichten met onze hand onder de buik de hond iets op terwijl we zachtjes aan de lijn trekken, commando ZOEK enthousiast geven en snuif geluiden maken.

Echter wat we nooit mogen doen is de hond op welke wijze dan ook bestraffen. Dus **nooit** FOEL, NEE, BETER, VOORUIT of wat dan ook met een negatieve toon hoogte. De hond moet van voetstap naar voetstap speuren en we voorkomen dat hij voer mist of meer dan 10 centimeter van het spoor af gaat m.b.v. onze lijn.

Gaat de hond te snel speuren/trekken/rennen dan corrigeren we dit d.m.v. kleine rukjes aan de lijn terwijl we tegelijkertijd braven en aaien. Nogmaals, nooit geen mondelinge bestraffing dus! We zijn aan het “onbevanging corrigeren”. We behouden drift bij de hond. We proberen te bereiken dat de hond speurt in een rustig wandeltempo met een enig sinds doorhangende lijn.

We moeten oppassen niet te veel onze handen te gebruiken bij het aangeven van het spoor. De hond leert snel maar op deze aanwijzingen te wachten, bovendien kan er geur van voer aan onze hand zitten. Onze handen moeten dus niet interessanter worden dan het spoor of de wegwijzer van het spoor.

Aan het eind van het spoor komt de hond ons doosje tegen. Nu gaan we voor de hond helemaal een feestje bouwen. We zijn enthousiast, geven hem het voer. Als dit op is nemen we ons lapje (op latere leeftijd wordt dat een balletje) uit de zak en gaan met de hond hiermee spelen. Immers

de hond moet leren dat het goed uitwerken van een spoor deze beloning met zich meebrengt. Bovendien stimuleren we hiermee de buitdrift van onze pup. Als de hond helemaal is opgebouwd moet het zo zijn dat de hond weet dat hij naar het correct uitwerken van een spoor en het verwijzen van het laatste voorwerp hij zijn bal zal krijgen. Dit moet zijn motivatie worden om goed te speuren. Het is dus de “uitgestelde” beloning waarover werd gesproken in het hoofdstuk “Communicatie en hoe honden leren”.

Het meest ideale is om met onze pup elke dag te gaan speuren. De hiervoor beschreven methode van een “koorddanserspoor” en voer bij elke voetstap houden we dan ongeveer drie weken vol. Indien blijkt dat de pup het speuren snel oppakt kunnen we elke dag het spoor een beetje langer maken. Tegelijkertijd gaan we bij het uitwerken van het spoor steeds meer achter onze hond lopen i.p.v. over onze hond meelopen.

8.10 De eerste hoek in het spoor

Men moet er op letten dat al zo vroeg mogelijk in de opbouw van het speuren, sporen met hoeken gelegd worden. N.B. men moet voorkomen dat de hond zich gewoon vooruit gaat bewegen richting beloning, zonder echt te speuren. Echter moet men eerst spoorvastheid op de benen (de rechte stukken) zien te bereiken en dan pas hoeken in het spoor gaan aanbrengen. Echter deze spoorvastheid zal er na de eerste drie weken van elke dag speuren er zeker aardig in zitten.

Over het hoe aanleren van het hoekenwerk bestaat nogal wat verschil van mening. De hoeken kunnen aangeleerd worden d.m.v. met bogen in het spoor of door de hoeken gelijk haaks in het spoor te leggen.

Bij het aanleren met bogen worden grote bogen in de benen ingebouwd. Deze bogen worden vervolgens stelselmatig zo afgebouwd tot de gewenste hoek is bereikt (=haaks). Met deze methode wordt voor de hond een gemakkelijke overgang naar hoeken mogelijk. Zo wordt er op de hond geen druk uitgeoefend en dus negatieve gevoelens opgedaan bij het speuren.

Het voordeel van het gelijk haaks leggen van de hoeken t.o.v. eerst de hoeken met een bochtje te leggen kan zijn dat men de hond meteen aanleert bij een hoek (=het moment de hond geur van het spoor mist) gelijk stil te blijven staan en ter plaatsen lokaliseert welke richting het spoor verder gaat. M.a.w. overlopen e.d. wordt gelijk de kop in gedrukt.

Een goed compromis met beide methoden is misschien gebruik te maken van hoeken van 45 graden.

Bij de keuze van de methode voor het aanleren van het hoekenwerk zal men rekening moeten houden met het type hond waarmee men werkt maar vooral ook zal er gekeken moeten worden naar het "kunnen" (= de ervaring/aanleg) van de geleider die het in de praktijk moet brengen. Ik zelf heb goede ervaringen met het gelijk leggen van haakse hoeken. Bij het leggen van de haakse hoek vervolg ik gewoon mijn ”koorddanserspoor”-methode met voer bij elke voetstap.

Voor welk systeem men ook kiest, uiteindelijk moet het zo zijn dat de hond geleerd heeft dat wanneer het spoor ophoudt recht door te gaan (= bij haakse hoek), gelijk moet halt houden en de richting van het spoor moet lokaliseren.

Ten slotte nog over het aanleren van het hoekenwerk. Bij het aanleren van het hoekenwerk moet men zeker rekening houden met de wind. Het spoor na de hoek mag niet tegen de wind in gaan. Immers, we moeten de hond leren het voetspoor te blijven volgen en niet de voedselgeur die hem tegemoet zal komen waaien bij het speuren tegen de wind in.

8.11. De start van de afbouw van het gebruik van voer en meer variatie in het spoor

Afbouwen van het gebruik van voedsel lukt in de regel vrij snel. Echter het afbouwen van het gebruik van voedsel moet wel worden uitgevoerd zodra dit mogelijk is. Men bouwt hiermee "reserve" op, m.a.w. in "moeilijke tijden" van te weinig drift kan men weer met (meer) voedsel gaan werken zodat "verloren" drift herwonnen wordt.

Bovendien heb ik in het begin van deze uiteenzetting over het speuren, bij het gedeelte theorieën en proeven, al beschreven waarom het belangrijk is dat een hond leert de zwakke individuele menselijke geur uit een geurcomplex van het spoor te halen.

Als we ongeveer vier weken bezig zijn met elke dag speuren en we hebben de eerste hoeken in het spoor liggen dan wordt het stilaan tijd langzaam af te stappen van ons "koorddanserspoor". Immers onze hond groeit en is ondertussen aardig spoorvast. We gaan bij het uitleggen van het spoor elke trainingsdag onze voeten steeds iets verder uit elkaar zetten. D.w.z. onze voeten gaan we steeds meer naast elkaar zetten gedurende het uitlopen van het spoor. Bovendien wordt de afstand tussen de voetstappen in voorwaartse richting ook steeds groter.

Tegelijkertijd wordt er regelmatig het leggen van voer bij een opvolgende voetstap overgeslagen. De verhouding van een voetstap met voer en een voetstap zonder voer gaat men dus langzaam verleggen. Daarnaast maken we onze voetafdruk ook steeds minder diep in de ondergrond. We stimuleren hiermee dat de hond zich ook meer gaat oriënteren op de individuele menselijke geur die op het spoor ligt.

We gaan dus langzaam af van ons "koorddanserspoor" met voedsel op elke voetstap. Het tempo dat we dit doen is afhankelijk van de reactie van de hond op de verandering van de structuur van het spoor. Het zal echter altijd zeer geleidelijk moeten gebeuren. We variëren ook het patroon van het spoor zo vaak mogelijk. Ook gewenning in een bepaald patroon kan snel optreden.

We moeten tevens er aan denken onze hond niet te gaan conditioneren op alleen grasland. Zodra onze hond aardig door heeft wat speuren inhoud moet men zeker ook gaan speuren op andere ondergrond dan alleen gras. Verschillende type akkerland waar het gewas af is behoren ook snel gebruikt te worden gedurende de aanvang van de opbouw van de hond in het speuren. Ook weilanden met veel koeienvlaaien mogen niet gemeden worden. Ook variatie in het gebruik van type schoeisel is een goed idee.

We maken ons spoor dus steeds langer en moeilijker. Met de uitbouw hierin moeten we uiteraard niet te hard van stapel lopen. Echter zal de hond als pup al moeten leren dat hij weliswaar de speurspecialist is maar wij als geleider bepalen wanneer er gestopt wordt met speuren. Door dat de sporen wat langer en moeilijker worden zal de hond de neiging krijgen om de concentratie te verliezen. Wederom geldt hierbij, indien de hond omhoog komt met de kop, stopt met speuren of om wil gaan draaien, dan lichten met onze hand onder de buik de hond iets op terwijl we zachtjes aan de lijn trekken, commando ZOEK enthousiast geven en snuif geluiden maken. Echter wat we nooit mogen doen is de hond op welke wijze dan ook bestraffen. Dus **nooit** geen FOEI, NEE,

BETER, VOORUIT of wat dan ook met een negatieve toon hoogte. We blijven dus zeer consequent met onze methode “onbevangen corrigeren” bezig en leren hem hiermee dus ook dat wij bepalen wanneer we stoppen met speuren. Dat wij dit bepalen is een pup gemakkelijker bij te brengen dan een volwassen hond en daarom belangrijk in een vroeg stadium de situatie te creëren dat de hond er even “genoeg” van heeft zonder enige stress op te roepen.

We kunnen eventueel overgaan tot het gebruik van een slipketting, niet op rijgen gebruikt, om hardere “onbevangen correcties” mogelijk te maken als dat nodig zou zijn. Wandeltempo gedurende het speuren blijft onze eis.

8.12 De richtlijn in de habitat van de hond en andere zaken waar we rekening mee moeten houden

De hond volgt snel de natuurlijke lijnen van de omgeving waarin hij speurt. In de ethologie spreekt men dan van een richtlijn in de habitat van de hond. Natuurlijke lijnen zijn o.a. afrastering, de machinale zaairichting van een weiland, de sporen van bemesting d.m.v. injecteren van gier, sloten, wegbermen, ploegvoren, wagensporen etc.

Bij beginnende honden, dus ook bij onze pup, moet men er dan ook voor zorgen dat het spoor duidelijk bepaalde richtlijnen volgt. Hierdoor wordt voor de beginnende hond bijvoorbeeld het nemen van hoeken niet onnodig moeilijk gemaakt. Voor een meer ervaren hond wordt dit verhaal dus anders. Voor wat betreft deze natuurlijke lijnen, geeft het "doorbreken" van dit probleem met sporen die 90 graden op de natuurlijke lijnen staan in de regel niet zoveel problemen. Echter met sporen 45 graden op de natuurlijke lijnen kan de hond veel problemen hebben. (Zie ook: Haak, "speuren", blz 55 en Rheenens, "kennis", blz 39).

Naar mate de hond meer ervaren wordt met het speuren, moet men het spoor zoveel mogelijk afwisselen. Deze afwisseling geldt zowel voor het spoorvorm (al dan niet de natuurlijke lijn volgend), als de ondergrond waarop de hond moet speuren. Wat dit laatste betreft: door op

steeds hardere ondergrond over te gaan, neemt ook hierdoor het speuren gericht op bodembeschadigingen af en neemt het speuren gericht op individuele menselijke geur toe. Over het voordeel hiervan heb ik het al gehad.

Het speuren met het oversteken van sloten, weggetjes en het passeren van afrastering etc, zorgt ervoor dat het speuren voor baas en hond leuk blijft. Slordig speuren hierbij tolereren echter nooit. Een goede oefening om de hond goed te kunnen controleren of hij nog elke voetstap opneemt is door in het spoor een "overstap"-patroon te leggen. D.w.z. bij het uitleggen van het spoor kruist men op een bepaald moment de voet voor de andere voet waarna men deze andere voet normaal voor de gekruiste voet zet. Is men op deze wijze een meter of twee afgeweken van de oorspronkelijke richting en ligging van het spoor, dan gaat men op dezelfde wijze weer terug naar de oorspronkelijke richting en ligging. Men heeft dus een soort golfbeweging in het spoor gekregen.

Het is goed om te weten dat een hond van de natuurlijke neiging heeft om op de randen van het spoor of net naast het spoor te gaan speuren. Dit doet hij om verzadiging van zijn neus te

voorkomen. De hond zal daarom ook regelmatig een "frisse neus halen", door zijn kop even omhoog te doen of even naast het spoor te gaan. Ook bij sterke zijwind op het spoor, zal de hond door verwaaiing van het spoor naast het spoor kunnen gaan speuren. Dit zijn echter zaken waarin we de hond bij de opbouw van het speuren niet te veel vrijheid moeten geven. We moeten er van uitgaan dat de hond op het spoor moet speuren en goed "diep" met zijn neus moet zitten. Deze vrijheid geven we de hond niet, voor "de punten" op het examen/de wedstrijd die we graag zouden halen en dus voor "het oog van de keurmeester". Echter wanneer wij bij een hond met een sterke drang van natuurlijk speuren tegen deze "drang" ingaan, kunnen hierdoor andere problemen ontstaan.

Bij warm weer speurt de hond met een hogere neus. Het is dan aan de grond veel warmer, waardoor de geur meer opstijgt.

NB aan de grond is de temperatuur aanzienlijk hoger dan bijvoorbeeld één meter boven de grond.

Een hond die met zijn neus diep aan de grond een spoor volgt, is nog niet altijd een betrouwbare speurhond zoals wij dit verlangen. Of hij ook dit spoor blijft volgen indien andere sporen zijn spoor kruisen, is nog maar de vraag. Een minder ervaren hond zal gemakkelijk overgaan op het andere spoor en dit verleidingsspoor blijven volgen. De honden zijn weliswaar *spoorvast*, maar nog niet *spoorzuiver*. Honden die geen moeite hebben met verleidingssporen met een zeer gering tijdsverschil worden spoorzuiver genoemd.

De hond onderscheidt heel goed het verschil in leeftijd van sporen. Een verschil van vijf minuten zou hij al waar kunnen nemen (in sommige literatuur wordt zelfs over een nog kortere tijd gesproken). Dus een verleidingsspoor dat het spoor doorkruist waarop de hond is aangezet met een tijdsverschil van 10 minuten, mag geen probleem opleveren voor een goed opgebouwde hond. N.B. dit verleidingsspoor kan ook van een konijn of haas e.d zijn!

Ligt er minder geur op het spoor, dan speurt de hond intensiever.

Ligt er veel geur op het spoor, dan heeft de hond de neiging slordiger te gaan speuren.

De hond is gewend om zien en ruiken in vele gevallen te combineren. Hij bezit stellig een andere waarnemingsdrempel voor die zintuigen bij hun natuurlijke samenwerking, dan bij afzonderlijke

prikkeling. Het is daarom ook zeer onlogisch te veronderstellen dat speurende honden alleen hun neus gebruiken en niet met hun ogen zoeken naar bodembeschadigingen of veranderingen in het terrein. M.a.w. een hond "speurt" ook met zijn ogen! Hij ziet dus voetstappen in het zand of het langere gras. Het "speuren" met de ogen moet men proberen te voorkomen door zorgvuldig het speurterrein te selecteren.

Zodra onze jonge hond een behoorlijk spoor met wat hoeken kan uitwerken dan mag men langzaam beginnen met het een tijd wachten voor het gaan uitwerken van een uitgelopen spoor met de hond. De hond hoeft dan ook niet meer op het speurveld aanwezig te zijn op het moment dat het spoor wordt uitgelegd. Uiteraard moet men deze tijd tussen uitleggen en uitwerken van het spoor langzaam op laten lopen gedurende opeenvolgende trainingen. Hierbij moet men steeds rekening houden met de invloeden van het type ondergrond van het spoor en het weer v.w.b. waarneembaarheid van een geurspoor. Meer over de waarneembaarheid van een geurspoor zijn te vinden achter in dit hoofdstuk speuren bij de tabellen van Toman.

Ook de afstand tussen hond en geleider kan men steeds wat groter gaan maken. Echter hoe groter deze afstand is, hoe minder zicht men heeft op het nemen van hoeken en het verwijzen van de voorwerpen. Ik ben dan ook geen voorstander om bij trainingen altijd op 10 meter achter de hond te lopen bij het speuren. Grotendeels van de trainingen loop ik niet meer dan circa 4 meter achter een ervaren hond. Dit geeft me mogelijkheid om "scherp" te kunnen reageren op het doen en laten van de hond.

8.13 De voorwerpen

In deze uiteenzetting ga ik er van uit dat men de hond de voorwerpen laat verwijzen d.m.v. afgaan bij het voorwerp. Zelf acht ik het niet noodzakelijk of zelfs niet zinvol om hiermee vroeg in de opbouw te beginnen. Pas als de hond een behoorlijk spoor met een aantal hoeken zelfstandig kan uitwerken vind ik het tijd geworden dat men start met de hond voorwerpen leren verwijzen. Echter wanneer men ook begint met het leren verwijzen, het kan niet anders zijn dat de hond op het appèltrainingsveld geleerd heeft wat AF is of, indien men verwijst d.m.v. apporteren, de hond geleerd is wat APPORT is. Het kan niet zo zijn dat men de hond leert verwijzen en AF of APPORT tegelijkertijd.

De eerste voorwerpen dienen behoorlijk van formaat te zijn. Een in elkaar gevouwen sok of een portemonnee zijn ideaal om mee te beginnen. Komt de hond bij het voorwerp aan dan wordt in alle rust de hond duidelijk gemaakt dat hij hierbij AF moet. Uiteraard loopt men op dat moment vlak achter de hond en niet op enkele meters. Het zal altijd belangrijk blijven om op het moment dat de hond voorwerpen gedurende speurtrainingen correct verwijst, enthousiast te reageren. Honden die graag en in hoge drift speuren zullen het verwijzen van voorwerpen een noodzakelijk kwaad vinden. Een passieve houding van een geleider na het verwijzen zal zeker de hond geen motivatie geven om correct te verwijzen.

Zeer belangrijk is dat men altijd exact weet waar de voorwerpen liggen. Het consequent corrigeren van een dreigende "overloping" van een voorwerp is één van de pijlers voor een uiteindelijk goed opgebouwde hond die "save" is v.w.b. het verwijzen.

Is de hond d.m.v. trainingen behoorlijk "save" geworden v.w.b. het verwijzen dan is de volgende stap noodzakelijk. Men gaat het formaat van de voorwerpen verkleinen. Daarnaast gaat men het

type voorwerp steeds variëren. Lapjes, katoen, linnen, een pen, een slangetje, stukje leer, onbewerkt stukje hout, bewerkt stukje hout etc, etc. Wat men zeker niet moet nalaten de voorwerpen van elkaar gescheiden te houden. Immers, bepaalde materialen hebben een zeer dominante geur en zou deze over kunnen dragen aan andere typen voorwerpen. Zo heeft bijvoorbeeld leer een sterke typische geur. Zou men leer en bijvoorbeeld hout in één zak bij elkaar bewaren, dan zou ook het hout een "leer luchtje" krijgen. Het is echter de bedoeling dat de persoonlijke geur van de spoorlegger, in eerste instantie is dat die van de geleider zelf, gekoppeld wordt aan de typische geur van een bepaald voorwerp en dit door de hond tijdens de trainingen correct verwezen wordt. Zo zal men op een evenement niet verast worden dat de hond niet correct verwijst omdat het voorwerp voor de hond "onbekend ruikt". Daarom, ten alle tijden moeten de verschillende materialen uit elkaar gehouden worden en regelmatig verversen van de sokken, houtjes etc, etc, is ook zinvol.

Het uitwerken van een "vreemd spoor" met voorwerpen van deze "vreemde" is de volgende fase in de opbouw van het speuren met "save" verwijzen. Over "vreemd spoor" lopen verder in dit hoofdstuk meer.

Als men de hond op hiervoor beschreven wijze heeft opgebouwd v.w.b. het verwijzen, dan zal men een hond hebben die voorwerpen verwijst waaraan de persoonlijke geur verbonden is van de spoorlegger. Immers dit is wat men de hond heeft aangeleerd. Het verwijzen van toevallig op het spoor liggende voorwerpen zoals zwerfpapier, plastic etc, zal achterwege blijven.

Een bijkomend voordeel als de hond heeft leren verwijzen van voorwerpen is dat men locaties heeft verkregen op het spoor waar men de hond tot rust kan brengen. Een locatie dus om de hond even rustig aan te halen en de drift even te laten wegzakken. Het in drift komen, het weer tot rust komen en het terug in drift komen is iets waar de hond mee moet leren omgaan. In deze fase kan men ook gedurende de speurtrainingen voor het aanzetten bij het speurpaaltje, de hond een meter of 3 vóór het speurpaaltje even AF leggen. Dit kan rust geven en concentratie voor het gaan speuren bij zowel de hond als de geleider.

8.14 Vreemd spoor

"Vreemd spoorlopen" kan goed zijn om als geleider vertrouwen in je eigen hond te krijgen. M.a.w. als geleider moet je wennen aan het feit dat je het spoor niet of niet exact weet te leggen. Het is dus een psychologische voorbereiding van de geleider zodat deze zijn hond niet onnodig in onzekerheid brengt zodat ze samen als een koppel klaar staan voor het grote werk.

Echter als een "vreemd spoor" door iemand, voor iemand is uitgelegd, dan moet deze spoorlegger exact weten waar het spoor ligt met zijn hoeken gedurende de periode dat de geleider met zijn hond het spoor uitloopt. De spoorlegger kan dan op het juiste moment gedurende de training ingrijpen als dat nodig mocht zijn. Men behoort dan ook met de keuze van de spoorlegger zeer kritisch te zijn.

Speuren op een vreemd spoor moet men dan ook naar mijn mening niet vaker doen dan noodzakelijk is. De hond zelf zal geen moeite hebben met de andere individuele geur op het spoor. Van nature nemen zij deze lucht bij de aanzet op en blijven deze opgenomen lucht dan volgen. Er bestaat echter wel het gevaar van het "systeem speuren". Iedere spoorlegger heeft

namelijk zijn eigenaardigheden, manier van lopen, pas lengte, wijze van hoeken nemen, vorm van het spoor, indeling van het spoor op het speurterrein etc. Wanneer nu de hond slechts één systeem van spoor leggen kent is het zeer wel mogelijk dat hij bij andere "systemen" in moeilijkheden komt. Zelf kan men daar veranderingen in brengen door de ene keer korte of middellange passen te nemen en de andere keer grote passen etc. Betreffende het "vreemd spoor" moet men dan ook zoveel mogelijk wisselen van "vakbekwame" spoorleggers.

Ook "vreemde" voorwerpen moeten worden aangeleerd. Het gaat dan niet zo zeer om de vreemde geur, maar om de combinatie: vreemde persoonlijke geur + vreemd voorwerp. Het hoe en waarom heb ik al beschreven bij het onderwerp 8.13, De voorwerpen.

Een andere theorie die betrekking heeft op het "vreemd lopen" is het "angstgeur"-complex. Deze theorie gaat er van uit dat bepaalde negatieve ervaringen door de hond gekoppeld zijn aan een bepaalde persoonlijke geur op het spoor. Dit zal dan meestal wel de persoonlijke geur van de geleider zelf zijn. Om dit complex te doorbreken zou het dus goed zijn een andere persoonlijke geur op het spoor te hebben dan de persoonlijke geur waar de hond een "angstgeur"-complex bij heeft. Ik hou het ontstaan van het "angstgeur"-complex wel voor mogelijk, maar de oplossing zal ik enkel en alleen zoeken bij het gedrag van de geleider of wie dan ook verantwoordelijk is voor het "angstgeur"-complex.

8.15 Hard trekkende honden - de "speurtuig/halsketting" methode

Voor veel geleiders (vooral voor onervaren geleiders) is een hard aan de speurlijn trekkende en drukke hond vaak een groot probleem. Bovendien is een op deze manier speurende hond in de regel erg slordig en wordt het hard trekken van de hond door keurmeesters meestal als ongewenst aangerekend. De hiervoor beschreven opbouw van de hond met het "onbevangen corrigeren" voorkomt dus dit probleem. Echter ik beklemtoonde bij de uitleg van de methode van "onbevangen corrigeren" dat naar mijn mening voor onervaren geleiders met zeer jonge honden het toepassen van deze methode te riskant is. Zelfs met een ervaren instructeur erbij. Beter is het voor deze onervaren geleiders om op een latere leeftijd van de hond te beginnen met deze methode. Als deze personen toch met een hond van een zeer jonge leeftijd willen beginnen met speuren doen ze er verstandiger aan de hond vrij te laten in zijn keuze of hij rustig speurt of hard trekt gedurende het speuren. Mocht de hond echter zo druk worden omdat deze er zoveel plezier (=drift) in krijgt en echt niet meer in de hand te houden is, dan kan men het beste de hond voor wat betreft het speuren "stil leggen". D.w.z. de hond zijn speurdrift is aangewakkerd, het is voor een deel duidelijk gemaakt hoe wij van hem verlangen dat hij met deze met speurdrift omgaat en laten voorlopig het speuren achterwege. De oplossing van dit probleem dat dan ontstaan is kan men op onderstaande wijze oplossen op een leeftijd dat de hond goed kan omgaan met correcties. De methode noem ik maar de "speurtuig/halsketting" methode. Echter de beschreven methoden is naar mijn mening niets om voor onervaren geleiders in hun eentje in praktijk te gaan brengen. Het is namelijk zaak er van overtuigd te zijn dat het daadwerkelijk nodig is en de hond het aan kan. Begeleiding met een ervaren iemand bij toepassing van deze methoden is een **MUST!**

Is men niet overtuigd dat de hond goed om kan gaan met stevige correcties voor het te hard trekken tijdens het speuren, dan kan het een goede keuze zijn de hond te laten blijven speuren zoals deze speurt. Men kan dan eventueel nog een overweging maken tussen de keuze van het

speuren met een speurtuig of het speuren met een speurlijn aan een halsketting (niet op rijgen!) en deze lijn over de borst tussen voor- en achterpoten laten doorlopen of alleen onder één voorpoot laten doorlopen. Zelf heb ik goede ervaringen met het speuren aan een halsketting. In de literatuur heb ik over deze materie nog het volgende gevonden.

-Het nadeel van een speurtuig is dat indien de hond krachtig trekt deze slechts moeilijk te houden is en wordt er geen onmiddellijke druk op hem uitgeoefend om zijn neus aan de grond te houden. Met de "halsketting" methode trekt de hond zelf zijn kop in de gewenste lage kophouding (Bechtold "africhting", blz 27).

Echter Toman zegt hierover...de hond zo laten speuren met hem alleen maar onnodig af, omdat de hond niet constant zijn neus boven de grond hoeft te houden om goed te kunnen speuren. M.a.w. men dwingt de hond iets onnatuurlijks af, alleen maar voor "het oog van de keurmeester" (Toman, "politiehond", blz 189).

Naast deze wijsheid uit de literatuur wil ik er nog op wijzen dat een geleider ook moet leren zijn hond goed aan te zetten. D.w.z. hond aanzetten met een commando ZOEK en stil blijven staan totdat de speurlijn op 10 meter is. Hierbij behoort de speurlijn dan vloeiend door de handen heen te glijden en wel zodanig dat de hond in een aanvaardbaar tempo vertrekt. Dit door de handen heen laten glijden van de speurlijn zal bij honden die hard trekken bij het speuren een probleem op kunnen leveren. De lijn goed nat maken voor men gaat speuren is bij deze nog een goede tip. Gestuntel van de geleider bij de aanzet met de speurlijn kan de hond beïnvloeden in zijn speurprestaties.

Voor diegene die er voor kiezen de "speurtuig/ketting" methode toe te gaan passen volgt nu de nodige informatie over deze methode.

Men heeft dus een zeer drukke hond met veel speurdrijf gedurende het speuren en men weet dat de hond goed belastbaar is met correcties. Dan moet men zich gelukkig prijzen met het bezit van de betreffende hond. Dergelijke honden hebben namelijk veel "over" en

hiervan kunnen prima speurders gemaakt worden. Om deze honden netjes en rustig te leren speuren zal in de regel niet aan een paar flinke correcties te ontkomen zijn. Mijn ervaring dat de meeste honden op de leeftijd van 3 tot circa 8 maanden dergelijke druk nog niet kunnen verdragen, hoewel er natuurlijk altijd uitzonderingen zullen zijn. Het is dus voor de meeste honden beter dan deze zijn eerste flinke correcties ervaart bij het appèl, dus zeg met ongeveer 8 à 9 maanden. Als o.a. het volgen hem dan een beetje is aangeleerd en de beginselen van de overige elementaire gehoorzaamheid, dan kan men het speuren weer gaan oppakken.

Nu moet de hond dus ook op het speurveld tot de orde geroepen te worden. De methoden berust op het principe speuren op het speurtuig, correcties met een tweede lijn aan een hals(prik)ketting. De hond krijgt dus een hals(prik)ketting om waaraan een lijn wordt bevestigd die dan achter één van zijn voorpoten door moet lopen. Daarbij draagt de hond een normaal speurtuig waaraan de tweede lijn wordt bevestigd die gewoon over de rug van de hond loopt. Het is de kunst deze lijnen niet met elkaar verward te laten raken en het verschil van functie goed uit elkaar te houden.

De lijn aan de hals(prik)ketting hangt altijd door en wordt alleen kort aangetrokken voor een correctie uit te voeren. Je kunt het gebruik vergelijken met het gebruik van een slipketting bij het aanleren van het volgen. Als de hond te hard trekt aan het tuigspeurlijn behoort er dus met de hals(prik)kettinglijn gecorrigeerd te worden. Dit moet kort en krachtig gebeuren, als je dit te "soft" uitvoert heeft het geheel te weinig effect. Zaak is na een correctie de hond aan te sporen verder te speuren, zij het dus in een rustig tempo. Stapvoets is de ideale snelheid. Op de lijn aan het tuig behoort tijdens het speuren altijd iets of wat spanning te staan, maar het moet niet zo zijn dat de hond zich aan deze lijn vooruit trekt.

Bij het toepassen van deze methode moet men er rekening mee houden dat het speuren even iets "minder" zal worden en dat er stress op zal gaan treden. Deze stress hoeft niet alleen door het "prikken" te komen, maar kan alleen al ontstaan omdat de hond wordt geremd in het uiten van zijn driften.

Het is belangrijk goed met de stress om te springen. Daarom is ervaring in de buurt hoogst noodzakelijk. Echter indien het goed werkt zal men zien dat men een rustige, netjes speurende hond er aan over houdt.

Men dient er echter rekening mee te houden dat bij het examen men de hond *of* met een speurtuig, *of* met een lijn aan een halsketting moet voorbrengen. Er zullen honden zijn die bij het gaan speuren met een speurtuig gelijk weer terug blijven vallen in hun oude kwaal van trekken etc. Deze honden zijn in de regel wel goed in de hand te houden als men ze voorbrengt met een lijn aan de halsketting. Met deze honden moet men uiteindelijk ook gaan trainen met alleen een lijn aan de hals(prik)ketting (achter één poot door dus) en het speurtuig dus achterwege laten.

Bij de opbouw heeft men dan toch echter wel profijt gehad van deze "speurtuig/halsketting@ methode omdat de hond maximaal te corrigeren was.

8.16 Honden met weinig speurdrift/problemen hebben met liggend verwijzen

Ik ben in mijn gehele uiteenzetting er van uit gegaan dat we werken met een zeer temperamentvolle en behoorlijk belastbare hond bij het speuren. Echter hebben we in de hondensport ook te maken met honden die dit niet in zich hebben. Vaak bij het verwijzen van de voorwerpen komen bij dit type honden een ongewenst beeld te voorschijn. Toch geeft het volgende verhaal aardige resultaten en tevens een leuk beeld van een speurende hond.

Honden die weinig speurdrift blijken te hebben maar wel veel buitdrift t.o.v. een balletje e.d. is de volgende handeling bruikbaar om de speurdrift te stimuleren. Maak de hond enkel meters voor de aanzet gek op het balletje. Laat hem springen naar het balletje etc, maar geeft hem het balletje niet. Als de hond goed in drift is gebracht m.b.v. de bal, zet deze dan gelijk aan het speuren bij de aanzet. Dit moet dus dan zeer snel en soepel bewerkstelligd worden. Laat hem een klein stukje speuren tot een (andere) bal die op het spoor ligt en laat hem met de gevonden bal spelen. Het stuk dat de hond moet speuren kan men steeds groter gaan maken. Men maakt op deze wijze gebruik van het systeem:

DRIFT - DWANG – DRIFTBEVREDIGING

Over dit systeem is meer te lezen bij de hoofdstukken appèl en manwerk en is dus ook bruikbaar bij het speuren.

Ook voor honden die moeilijk AF te krijgen zijn bij een voorwerp is deze manier van werken goed toepasbaar. We leren dan dus de hond dat snel af gaan bij een voorwerp (=dwang) snel het bezit van de bal brengt (=driftbevrediging).

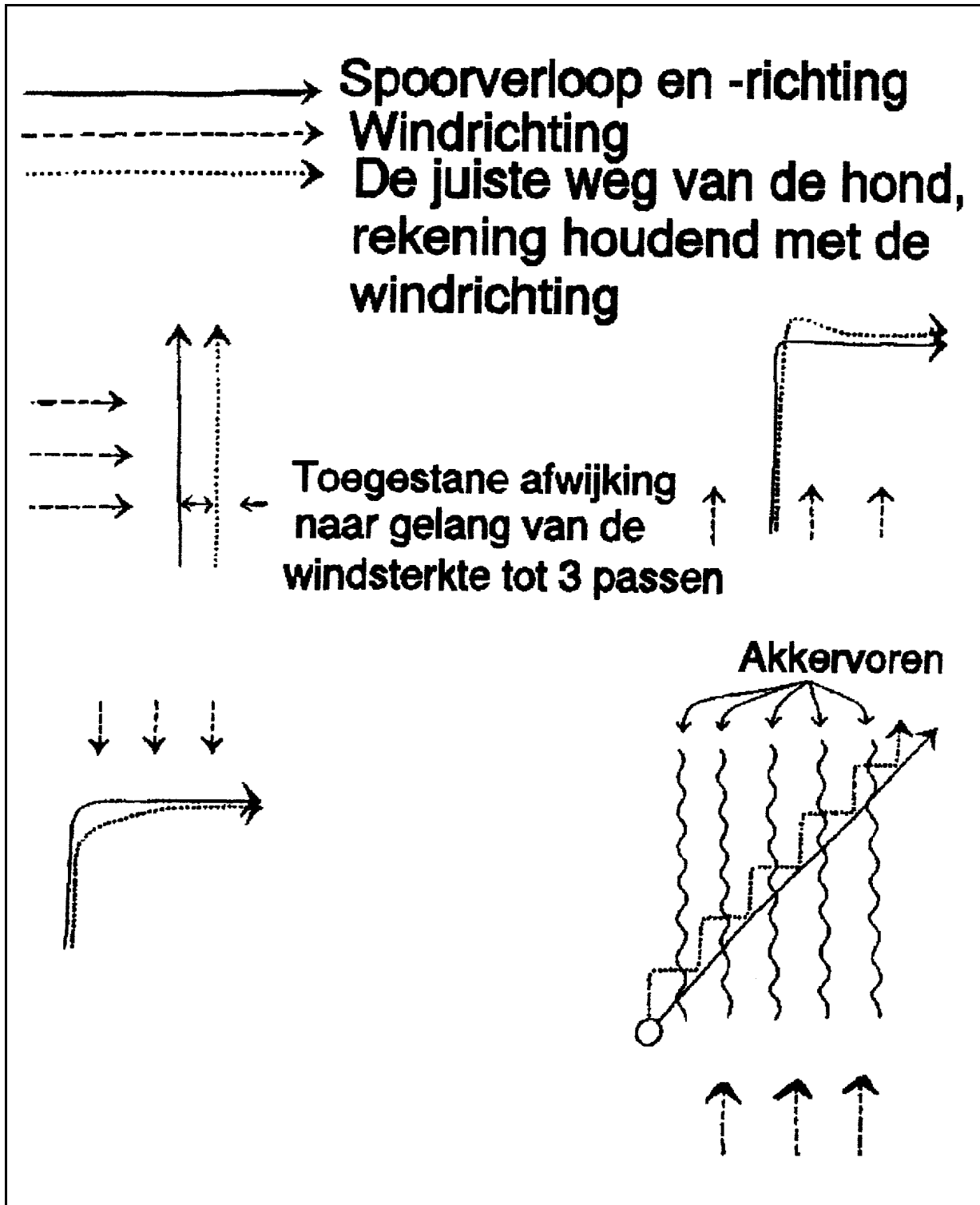

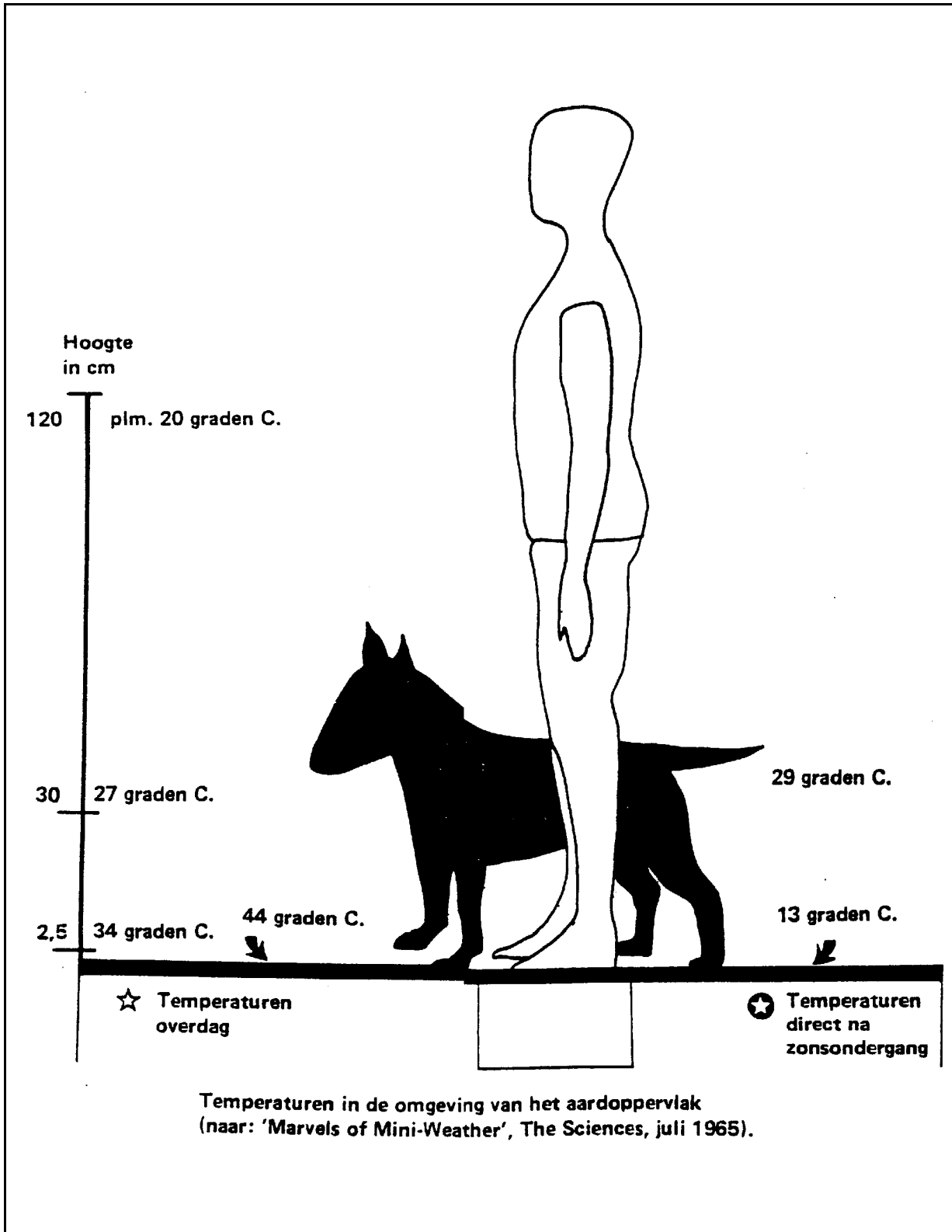
In hoofdstuk 6.8 van dit werkstuk heb ik het onderwerp effect van belonen al belicht. Bij honden met minder drift bij het speuren is het zeer waardevol het principe van een variabel interval van de positieve bekrachtiger toe te passen. Het is in te vullen bij de hierboven beschreven methodiek met het balletje. Het toedienen van een positieve bekrachtiging (=hier de bal) moet dan in een bepaald tijdsinterval plaatsvinden. Laten we aannemen dat we een optimale speuroefening wensen die gemiddeld 90 seconden duurt, de tijd dat het duurt dat er een voorwerp op het spoor ligt. Om in dit geval de drift optimaal proberen te krijgen dienen we als volgt te werk te gaan. In de eerste trainingssessie reeks handelen we zodanig dat de gemiddelde tijd dat het duurt voordat een positieve bekrachtiger wordt gegeven 30 seconde is. Een dergelijke reeks kan er als volgt uit zien. 10, 20, 70, 30, 20, 50, 60, 10, 30, 10, 20 seconde. De volgende trainingssessie reeks gaat over tot een gemiddelde tijd van 60 seconde. Bijvoorbeeld een reeks van 40, 80, 30, 90, 60, 20, 100, 60 seconde. Vervolgens volgt er de doelstelling dat men gemiddelde reeksen afhandelt van 90 seconde. Bijvoorbeeld 50, 140, 80, 100, 10, 170, 110, 70, 90 seconde. Het verdere conditioneren van het speurwerk kan men bewerkstelligen volgens dit principe van een variabel interval van de positieve bekrachtiger.

8.17 De invloed van de wind bij het speuren

Overgenomen uit Bechtold, "africhting", blz 31

8.18 Waarneembaarheid van het geurspoor door de hond volgens Toman

Overgenomen uit Toman, "politiehond", blz 195 e.v.

	Weers- gesteld- heid	Wind	Temperatuur		Waarneem- baarheids- duur*
			warm (GrC.)	koud	
Gras	zonnig	zwak	tot +20		18-24uur
	regen	sterk	tot +10		2 - 4uur
	sneeuw	stil		-1 tot -4	6 - 8uur
	sneeuw	sterk		tot -8	max. 1uur
Akker grond	zonnig	zwak	tot +20		16-19uur
	bewolkt	sterk	tot +20		5 - 7uur
	zonnig	stil	boven +20		8 -15uur
	regen	zwak	ca. +25		2 - 3uur
	zonnig	zwak		tot -4	10-12uur
sneeuw	zwak		tot -8	1 - 2uur	
Houten vloer	zonnig	zwak	tot +20		2 -5uur
	regen	sterk	tot +20		minimaal
Zand- weg	zonnig	zwak	tot +20		5 -8uur
	regen	sterk	tot +20		max.2uur
	bewolkt	zwak		tot -8	7 -12uur

*Deze kan sterk afwijken en is afhankelijk van onvoorstelbaar veel beïnvloedingsfactoren, die voor de mens grotendeels nog onbekend zijn, maar wel waarneembaar door de hond.

Zeer warme ondergrond (bij 20E en meer) doet de spoormoleculen verzwakken en door het opstijgen van de warmte (verdamping) worden ze meegenomen en verspreid. Naarmate de grond voor het opkomen van de warmte vochtiger was, zal het verdampingsproces krachtiger worden en daardoor wordt ook de duur van de spoorwaarneembaarheid voor de hond bekort.

Koude ondergrond (tot ca.-8E) mits niet aan de wind blootgesteld behoudt de spoormoleculen vrij lang. Bij het uitwerken zal de moeilijkheid zich voordoen, dat de hond al na korte tijd meer en meer ongevoelig gaat worden het spoor waar te nemen. De kou zal zijn neusorgaan als het ware doen verkoelen en hierdoor minder gevoelig maken.

Vorst (sterker dan -8E) maakt het de hond vrijwel onmogelijk spoormoleculen waar te nemen. Opletten nu, verwar echter niet het gelegde spoor met een onder een sneeuwlawine bedolven slachtoffer, dat de hond na 15-25 uur nog vrij gemakkelijk kan waarnemen, zelfs bij grote kou tot

ca. -15E, maar daarna steeds minder, daar bij een te zware vorst de spoormoleculen bevroren, geconserveerd worden en niet meer bewegen.

Voor lawinehonden produceert het bedolven lichaam langere tijd een constante bron van spoormoleculen. Naarmate het lichaam nog enige warmte produceert, drie door de sneeuw kan dringen, levert het enige voor de hond waarneembare spoormoleculen op. Is de bedolven persoon echter overleden en het lichaam afgekoeld, dus net zo koud als de omgeving (sneeuw, ijs), dan komen er ook geen spoormoleculen meer vrij, ze zijn dan te sterk afgekoeld (geconserveerd) en de zoekende lawinehond kan niets meer vinden. In het voorjaar, als de dooi intreedt, ontdooit ook het stoffelijke overschot en met het intreden van het ontbindingsproces komen er weer spoormoleculen vrij, die de hond kan waarnemen. Zijn reactie hierop zal echter heel anders zijn dan normaal en de geleider zal dan weten, dat zijn lawinehond een dode heeft waargenomen.

In het water is het voor de hond heel goed mogelijk om een spoor waar te nemen, resp. te volgen, mits het stilstaand water is en het spoor nog vers. Stromend water neemt de spoormoleculen mee. Diep water bewaart de spoormoleculen wat langer, het waarnemen hiervan is voor de hond helaas praktisch onmogelijk. Door experimenten is echter aangetoond, dat een in diep water gedeponeerd voorwerp vrij lang en duidelijk waarneembaar de spoormoleculen behoudt. Er zijn honden, die na ruim een uur een metalen voorwerp nog uit 1 2 m diep water halen. Een willekeurige steen, in het water gegooid met een minimum aan individuele spoorlucht, weet een "duiker"-hond uit 1 a 2 meter diep water direct naar boven te brengen. Al liggen erop de bodem meer stenen, de hond brengt de juiste toch naar boven.

Op asfaltwegdek kan de hond bij niet al te warme weersomstandigheden het spoor goed vervolgen tot circa 3-4 uur. Regen bevordert en warmte vernietigt alles tamelijk snel, daar het verwarmde asfalt zelf vernietigende en overheersende moleculen produceert.

Op betonwegen en stenen is het voor de hond mogelijk het spoor te volgen, mits het niet al te heet of regenachtig weer met veel stromend water is. Zachte regen kan de levensduur van de spoormoleculen bevorderen, afhankelijk van het materiaal van de schoenen, waarmee het spoor gelegd is.

Zand met een normale temperatuur, houdt het spoor vrij lang vast, eveneens afhankelijk van het schoenmateriaal waarmee het spoor gelegd is. Niet al te sterke regen bevordert en grote warmte verkort de duur van het spoor. Los zand niet verwisselen met een zandweg.

In bebost terrein kan het spoor zich vrij lang goed houden, namelijk ca. 24 uur. Het probleem zal zijn, of de hond getraind is om in bebost terrein te speuren. Voor een beginneling bestaat de moeilijkheid van scherp ruikende stoffen, zoals hars en compostgrond, afgezien nog van de vele dierlijke sporen, die voor een niet doorgetrainde hond de voorkeur genieten boven ieder menselijk spoor. Een voordeel bestaat hieruit, dat in een bebost terrein de spoormoleculen niet alleen op de grond, maar ook op de takken en op hoog gras achterblijven, aangebracht door aanraking met handen, kleding en zelfs door de ademhaling van de spoorlegger. De hond zoekt dan ook afwisselend met de neus in de lucht en op de grond.

Schoenen: Afgedragen leren schoenen en oude tennisschoenen laten een maximum aan individuele spoorlucht achter. Rubberlaarzen echter laten een minimum aan individueel spoor achter, het is vermengd met rubbergeur, hoe ouder hoe meer en dat is vaak de oorzaak, dat de hond liever het grondbeschadigingsspoor gaat volgen, dan het met rubberlaarzen gelegde spoor.

Dus vooral tijdens het aanleren liever geen rubberlaarzen gebruiken.

Met blote voeten het spoorleggen is inderdaad het meest ideale, maar in de praktijk niet te realiseren. Dit is ook niet nodig, maar mocht zich in de praktijk zoiets toch voordoen, dan zal de hond dit blote voeten spoor altijd graag en met meer gemak vervolgen dan ieder ander spoor.

Aldus J.R. Toman